

8. september 2015

Attention:

Steen B. Andersen og Michel Steen-Hansen, Danmarks Biblioteksforening
Jakob Heide Petersen, eReolen
Jeppe Mossin, Danskernes Digitale Bibliotek, Kulturstyrelsen
Mogens Vestergaard, Bibliotekschefforeningen

Åbent brev til eReolen og Folkebibliotekerne om Gyldendal og det digitale udlån

November 2011 åbnede eReolen som et pilotprojekt, der skulle undersøge muligheden for at stille et digitalt bibliotek til rådighed for borgerne i takt med, at forlagenes bøger også udgives digitalt. Gyldendal og datterforlaget Rosinante&Co var helt naturligt deltagere i projektet, da vi og vore forfattere traditionelt har haft stor glæde af folkebibliotekerne.

Pilotprojektet blev baseret på en meget åben udlånsmodel, klik-modellen, hvor biblioteket betalte for hvert udlån (klik), og hvor den eneste lånebegrænsning var de udlånslofter, som de enkelte kommuner valgte. Det viste sig imidlertid, at projektet slog en bremse i udviklingen af et kommercielt marked: udlånet oversteg hurtigt salget. Det var ikke en sund markedsudvikling efter vores opfattelse.

Det lykkedes ikke at blive enige om en ny udlånsmodel på eReolen. Vi ønskede i en periode at teste en udlånsmodel, licens-modellen, som vi kendte fra USA, og som i sin struktur bremser udlånet, bl.a. fordi lånerne vil kunne opleve at stå i kø til en bog. Vores ønske var ikke at gøre det enkelte udlån dyrere for biblioteket, men at skabe en friktion, altså en form for bremse, i det offentlige tilbud mod de kommercielle tilbud på markedet i håb om en mere afbalanceret markedsudvikling.

Men eReolen stod dengang urokkeligt fast på klik-modellen, og i efteråret 2012 udløb aftalen med eReolen. Vi stod ved, at vi gerne ville være til stede med et digitalt tilbud, og i 2013 lancerede vi med følge af andre forlag Ebib, hvor vores ebøger var tilgængelige for udlån i licens-modellen. Vi synes, at det var imponerende, at ca. to tredjedele af landets kommuner gik med på at teste Ebib. Blandt andre København og Aarhus kommuner stod udenfor.

I perioden 2013-2014, hvor vi og andre forlag var på Ebib og ikke eReolen, konstaterede vi i Gyldendal en flot vækst i salget af vores ebøger til det kommercielle marked.

Det blev dog klart for os, at mange biblioteker ikke var glade for at skulle arbejde med to udlånsplatforme, både eReolen og Ebib. Det lyttede vi til, og da det i begyndelsen af 2014 var vores indtryk, at eReolen var sindet at se på en kombination af erfaringerne fra eReolen og Ebib, gik vi i 2014 igen til forhandlingsbordet. Efter lang dialog fandt vi en aftalemodel, som vi var trykke ved, fordi vi kunne gøre vores bøger tilgængelige i forskellige udlånsmodeller (klik, licens, med karenstid m.m.) og sikre, at de kommercielle aktører samtidig havde mulighed for at udvikle markedet. Vi forstod det sådan, at eReolen ville fokusere mere på formidling af litteratur, og at eReolen nu var positivt indstillet over for friktions-modeller.

Januar 2015 flyttede Gyldendal og de øvrige Ebib-forlag til eReolen, som samtidig åbnede en moderniseret og flot platform, hvor bibliotekernes lyd- og bogstjeneste Netlydbog blev fuldt integreret.

8. september 2015

Det betød et udlånssortiment og -tilbud, som ingen forhandler kunne hamle op med på daværende tidspunkt. Det var vi overraskede over.

Udlånsaktiviteten tog hurtigt fart og kulminerede i juli måned 2015 med en fordobling af udlånet i forhold til juli måned året før; en udvikling der synes at fortsætte. Statistik fra Forlæggerforeningen for de tidligere Ebib-forlag viser, at allerede i juni måned i år oversteg udlånsaktiviteten salget til forhandlerne. Disse tal er ikke endnu opdaterede, men i Gyldendal står det klart, at vi henover sommeren slet ikke kan se en tilsvarende vækst i vores salgstal. Tværtimod ser vi et fald i vores digitale omsætning, efter at vi vendte tilbage til eReolen. Det sker samtidig med, at vi har fuld fart på digitaliseringen, og samtidig med at der er nye kommercielle aktører på markedet.

Vi tror på, at de danske folkebiblioteker har en vigtig rolle også i fremtiden, bl.a. fortsat at skabe nye læsere. Men vi mener, at bibliotekerne skal virke "ved siden af" det kommercielle marked og ikke være markedsleder. Vi frygter, at den vækst og ihærdighed, vi ser på eReolen, er i gang med at lære danskerne, at bøger er gratis.

Fortsætter eReolen i samme spor, vil det forrykke værdikæden i branchen og få alvorlige konsekvenser for forfatter, boghandel og forlag. Det er fremtiden for ny dansk litteratur, der er på spil.

Vi kan se, at eReolen prioriterer at være et meget bredt gratis-tilbud til danskerne, hvor ca. 95% af udlånet er titler, der frit kan downloades her og nu. Kun ca. 5% af udlånet i juli var titler på licensmodel, hvor lånere stillede sig i kø for at læse.

Flere af vore forfattere har fornylig taget konsekvensen og valgt at stå helt uden for eReolen. Vi forstår deres beslutning og bakker dem op. Vi synes, at de er modige på den måde at tage et medansvar. Der er også mange forfattere, der forståeligt vil være kede af at tage så drastisk en beslutning. Vi drøfter løbende disse principielle spørgsmål med de to forfatterforeninger, og det er vores indtryk, at man også her følger udviklingen nøje og med stor bekymring. I Gyldendal må vi spørge os selv, om vi bedre kan forfølge vores opgave med at udgive ny litteratur ved også at stille os uden for eReolen.

I denne uge går vi loyalt til nye forhandlinger om vores aftale, der udløber december i år. Vi og eReolen har lovet hinanden at se på, hvordan der kan skabes bedre balance i udlånstilbuddet både for ebøgerne og lydbøgerne. Men vi erkender på forhånd, at opgaven ser meget vanskelig ud. Det er vores håb, at eReolen vil fokusere mere på formidling end masse-udlån. Vi ønsker også at tale om, hvorvidt eReolen finder det holdbart, at markante forfatternavne nu står uden for eReolen.

Venlig hilsen

Stig Andersen
Adm. direktør

Elisabeth Nøjgaard
Koncerndirektør

Kopi til:

Bertel Haarder, kulturminister
Dansk Forfatterforening
Danske Skønlitterære Forfattere

GYLDENDAL
GYLDENDALSKE BOGHANDEL, NORDISK FORLAG A/S

Klareboderne 3 • 1001 København K • CVR Nr. 58 20 01 15
Telefon 33 75 55 55 • Fax 33 75 55 56 • www.gyldendal.dk